

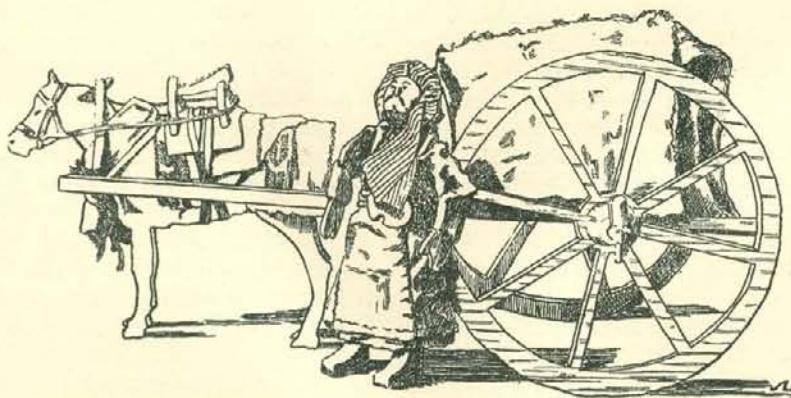
kezdődik a gondolat munkája s ezzel eljutunk a műtörténet és esztétikához; reflexiókkal kapcsolódik szemléletünk — az elvont gondolkodás megállapítja a vezérlő gondolatokat, melyekkel a szemlélet egyesül s szellemivé nemesül. A művészettörténeti ismeret nem rontja az érzést, hanem élesíti, finomítja, nemesíti látásunkat, ha helyesen tanultuk.

E nevelésben a rajztanár az első szó. A termézet tanulmányozása és reprodukálása — modern kézzel — az ő feladata; a modern nyelvek tanára pedig éreztesse meg tanulóival a modern művek szépségét. Ezután vezessen a klasszikus-filológus a műtörténetbe, a történelem tanára pedig illesse be a művészetet a világtörténelmi hatalmak és tények sorába. A magyar nyelvtanár pedig összefoglalva a rajz-, a történet- és a modern nyelvtanár munkáját, a poétika tanítását bővítsé ki általános esztétikai tanítássá.

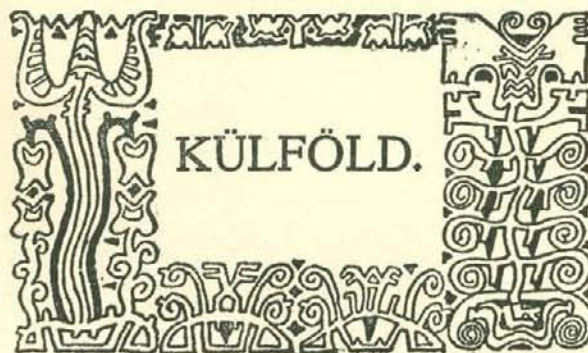
E kis, de komoly munka új, helyes és megvalósítható eszméket pendít meg; mi csak ajánlhatjuk mindazoknak, kik egy egészséges művészeti élet kialakulását óhajtják, hogy olvassák el, fáradságukat bőségesen fogja megjutalmazni.

KOZMA LAJOS EXLIBRIS KÖTETE, harminc exlibriszel 1909. februárjában jelenik meg. A könyv kétféle kiadásban lát napvilágot. Az egyik puha kötésben tokkal, a másik merített papíron valódi pergamenkötésben: a szerző sajátkezű rajzával a címtáblán, — számozva. A rendez kiadás kötetje 2 korona. Az amateur-példányoké 20 korona. Az előfizetési összegek A HÁZ építőművészeti folyóirat szerkesztőségébe küldendők, Budapest, VI. ker., Hajós-utca 32. szám alá.

MUTATÓ AZ ÚJ IPARTÖRVÉNYHEZ. Dr. Dóczy Sámuel, az országos iparegyesület ügyésze, Tematikus mutató az új ipartörvénytervezetthez címen igen gyakorlati füzetet írt, mely jóra való segítőeszköz gyanánt használható. Célja a füzetnek az, hogy megkönnyítse a tájékozódást az ipartörvénytervezet 817. szakaszában és ennek összehasonlítását a ma érvényben levő ipartörvénnyel, továbbá az osztrák és német törvénnyel. Ezt azáltal éri el, hogy megjelölve a tervezet minden szakaszának alfabetikus rendbe foglalt tartalmát, melléje állítja az ezidőszerint érvényben levő magyar, osztrák és német törvény megfelelő szakaszának számjelzését. A füzet Benkő Gyula udvari könyvkereskedőnél (Dorottya-utca 2.) jelent meg és ára 1 korona 20 fillér.

A BERLINI HOHENZOLLERN-KUNSTGEWERBEHAUS SZIRONTAI LHOTKA JELMEZBABA-KIÁLLÍTÁSÁBÓL. ISTVÁN RAJZA.

AZ AMERIKAI NYILVÁNOS MÚZEUMOKRA fordítható összegek nagysága már szinte hihetetlen — európai fogalmak szerint. De ott is a nagy emelkedés csak az újabb időben történt. Ezelőtt, még 20—30 év előtt csak Bostonban és New-Yorkban volt az Egyesült Államoknak két nagyobb múzeuma; jelenleg tíz nagy városban van 1—1, azonkívül a kisebbekben és sok helyen, amelyeknek évi jövedelmei 600.000 és 3.000.000 közt mozognak, s amelyek sokféle és gazdagon berendezett művészeti iskolákkal is bírnak. Mostanában a worcesteri (Massachusetts) múzeum vagyona Steph. Salisbury hagyatékából 13 millió koronával gyarapodott, úgy hogy évi jövedelme 700.000 koronára rúg!

MŰTÁRGYAK LOPÁSA az utolsó időben feltűnően gyakori. A nürnbergi Germán múzeumból 2400 koronát érő több tárgy veszett el; a bécsi Harrach-képtárból egy Van Dyck-féle gyermekarc-képet, s a következő napon a Lichtenstein-képtárból egy elefántcsont domborművet idegenítettek el. Franciaországban is az ily lopások mód fölött szaporodnak.

NEMZETKÖZI MŰVÉSZETI TŐZSDÉT akar az amerikai sokszoros milliomos, Pierpont Morgan. Szándéka az, hogy az európai különböző nagyobb múzeumok között csererendszert teremtsen, amiáltal oly intézetek, amelyek a művészet egyes ágaiban, pl. festőiskolák munkáiból sokkal rendelkeznek, ilyeneket más, hiányzó műtárgyakért cserébe adhatnának. Morgannak az a nézete, hogy ily módon minden múzeumnak meg lesz a lehetősége arra nézve, hogy gyűjteményeit könnyebben és aránylag olcsón teljesebbé tehesse, mint az a mostani nemzetközi művészeti piac állást viszonyaiközti lehetséges.

A BERLINI HOHENZOLLERN-KUNSTGEWERBEHAUS JELMEZBABA-KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN RAJZA.

MŰVÉSZETI CÉLOKRA fordított összegekről közölt kimutatások szerint: Franciaországban, 39 millió lakosra 14 millió frank esik, tehát fejéenként 0,4 frank vagyis 40 fillér, Németországban, 61 millió lakosra 12 millió márka (14.400.000 korona) esik, tehát fejéenként 0,2 márka vagyis 24 fillér.

JELMEZBABÁK ÉS PLASZTIKUS KARIKATURÁK KIÁLLÍTÁSÁT rendezte a berlini Hohenzollern-Kunstgewerbehaus november havában. Most, hogy a régi világ művészetét s erre az időre emlékeztető mindenféle apróbb holmikat mindinkább megbecsülik, a régi minták nyomán készült jelmezes babákat és tréfás figurákat is kezdik belevonni a lakás díszítésére való csecsebecsék közé. Belátják, hogy lehet egy babának kiöltöztetésénél is művészi ízlést érvényesíteni s a színes miniatúr emberkéket csakúgy díszíthetik és élénkíthetik a szobát, mint pl. valamely váza, vagy himzés. A kiállítás Berlinben nagy érdeklődést keltett s máris akad néhány szemfüles cég, mely utánozta az eszmét és hasonló kiállítást rögtönzött. A bemutatott tárgyakról Szirontai Lhotka István, Berlinben élő honfitársunk néhány fölvetélt készített, amelyeket a füzetünkben mutatunk be.

NÉMET NÉPMŰVÉSZET. Németországban e szó „Volkskunst“, többet foglal magában, mint amit mi népművészetnek értünk. Beletartozik a városi, polgári művészet is, amely a történelmi stílusoktól többé-kevésbé befolyásoltan bizonyos helyi és faji vonásokat mutat föl az egyes régi városok házaiban. Elsősorban a ház és azután annak a belső berendezése az, amit a németek tanulmányoznak. Az angol példa után indulva a német

nemzeti művészetet a maguk művészi multjából akarják kifejleszteni. Hogy hogyan? azzal még nincsenek egészen tisztában. Lichtwark, aki Hamburgban ezen a téren is úttörő, a helyi tradíciókon és művészi nyomokon haladva tartja lehetségesnek a helyi stílus kialakulását. A birodalom többi részében még jóformán csak az anyaggyűjtésnél tartanak s mindinkább fokozódó érdeklődéssel fordulnak a parasztművészet felé — nemcsak egyesek, hanem egyesületek, társulatok is, melyeknek kitűzött célja a működési területükön található parasztművészeti anyag felkutatása, megmentése a pusztulástól. E munka nyomában mind nagyobb irodalom keletkezik, úgy hogy ma már alig múlik el hónap, melyben a folyóiratok vagy önálló munkák ne foglalkoznának a népművészetrel s O. Schwindrazheim kísérletet tett már arra is, hogy a német parasztművészetet jellemző tulajdonságai szempontjából elemezze.

A mi szempontunkból két dolog érdekelhet minket. Az egyik: hogy a népies díszítő elemek nagy része megvan — németeknél is — azt mondhatjuk, internationalis — ebből pedig következik, hogy a nemzeti jelleget ne csak az elemekben, vagy ne elsősorban azokban keressük; a másik: hogy a népies művészet a házból, az építésből fejlődött s hogy a ház és lakás az, mely a klímatis, társadalmi és faji szükségleteknek megfelelően alakult ki. A nemzeti művészetnek az építészetből kell kiindulnia s a népművészetben kell felépülnie.

HAMISÍTOTT MŰKINCSEK. Münchenben óriási érdeklődés kíséretében tárgyalnak most egy nagystílusú festményhamisítási bűnpört, amely élénken bevilágít e különös iparág sötét üzelmeibe. A mesterség nem új. Már Krisztus születése előtt a második században is művelték. Az apuliaiak számos híres etruszk vázát hamisítottak. De a mostani hatalmas méretű szélhámoskodás csak ebben az időszakban volt lehető, amikor határtalan a kereslet a régiségek iránt. Szóval az emberek hiszékenységében rejlik a bűnnek az oka. Majd minden második olaszországi utas abban a tudatban vásárol valami ereklyét, hogy igazi tárgy jut a tulajdonába, pedig csaknem valamennyi esetben áldogolt adnak el az idegeneknek.

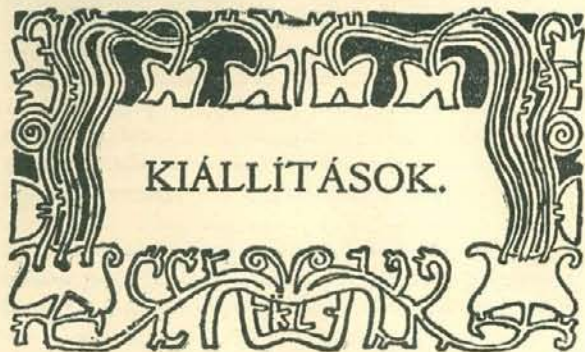
Jelenleg temérdek egyiptomi régiséget gyártanak. Még mumiókat is készítenek. Egyszer Nitokris királyné hamisított mumióját annyi aranyért vették meg, amennyit a sulya nyomott. A belgák és csehek »középkori« üvegneműeket csinálnak. Teheránból »ősi« ékszereket szállítanak.

Az üzem olyan kiterjedt arányú és olyan veszedelmes, hogy egyes múzeumokban külön osztályt létesítenek, amelyekben a közönség kitérő példányok bemutatása útján a hamisításokról a kellő kioktatásban részesül.

A hamisítási eljárás éppen nem egyszerű. Kitérő természettani és vegytani jártasságot és gazdag műtörténelmi meg régészeti tapasztalatokat kíván; azonkívül

alaposan kell ismerni az egyes művészet munkásságát és a technika minden fortélyát.

Végezetül megemlítjük, hogy a hamisítók rendkívül figyelmesen követik a művészeti divatot. Botticellit gyártanak, ha Botticelli festményei vannak felszinen és perzsa apróságokat, ha azokat kedvelik. Napjainkban buzgón készítenek kicsiny képekkel ellátott, »tizennyolcadik századbeli és a tizenkilencedik század elejétől való« elefántcsontokat, amelyek nagyon kapós cikkek.

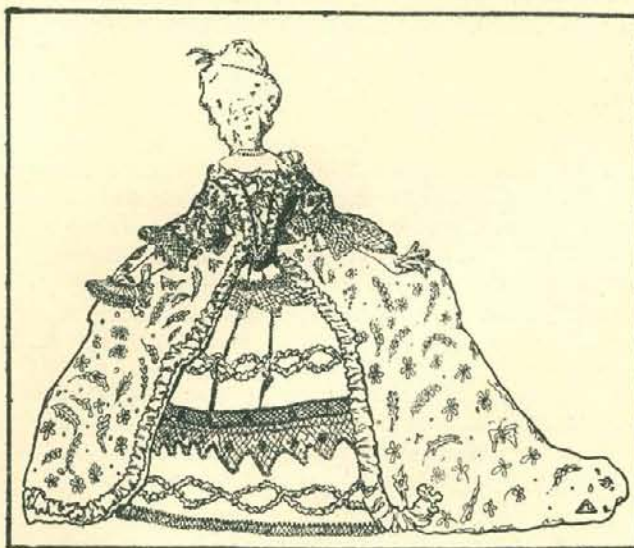
A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KARÁCSONYI VÁSÁRA november hó 21-én nyílt meg, egyidejűleg az Iparművészeti Múzeum vásárlás és ajándékozás útján szerzett újabb műtárgyainak kiállításával. Éppen e körülménynél fogva a vásár ezidén szűkebb helyre szorult, úgy hogy csupán a kiállítási csarnok egyik oldalafolyosóját foglalja el. A társulat céljának megfelelően, hogy t. i. a közönség karácsonyi ajándéknak alkalmas, kisebb művészi holmikat vásárolhasson, az üveges szekrények csupa ilyen dolgokkal vannak megtöltve. Első helyen említjük a pozsonyi Izabella háziiparegylet hímzéseit, továbbá a Magyar Kereskedelmi r.-t. régi hímzésekből és varrottasokból álló gyűjteményét, a mezőkövesdi hímzéseket, a Balatoni szövetség rátétes népi ipari munkáit, Telegdy Ilona kalotaszegi népviseletű bábuját, Benczúr Ida, Ürmössyné Benczúr Elza és Kopits János magyaros díszítésű festett dobozait, a Szontágh nővérek csetneki csipkéit, Nagy Ida vert csipkéit, Fischhof Jenő, Tull Viktor, Reich és Nikolits, Antalfy Ferenc, Platthy Irén, Mihálich Gizella bőrmunkáit, a képzőművészeti főiskolában Nadler Róbert tanár vezetése alatt működő gyakorlatműhely bőrbatik-munkáit, a gödöllői szövőipari telep szőnyegeit és gobelinjeit, a mármarosí szövő- és hímzőtanfolyam munkáit, a Zsolnaygyár eoziinjait, a Szandrik-ezüstárúgyár készítményeit, Árkay Sándor kovácsolt vasmunkáit, Imregh Pál domborított fémmunkáit, Mlínek Adolf ötvösmunkáit, amelyek Horti Pál és Hendrich Antal tervei szerint készültek, Weisz Lipót ötvösmunkáit, Benczúr Béláné peddíg-fonásos üvegeit, Kedves Stefánia svédészítéseit, Rauscher Lujza selyembatikjait, Oppel Magda bársonyait és bőrbatikmunkáit, Konderth Mária hímzett miseruháját, Sovánka színes üvegeit, Buthy János és Csuri

János színezett szarúmunkáit, az Ács-Staig-féle szekszárdi cserepeket, a Wessely Vilmos tervei szerint Hegybánya-Szélaknán készült játékokat és még számos amateur-kiállító applikált, hímzett munkáit, vasalt bársonyait és bőrmunkáit. Különös említést érdemel a gazdag bronz-kollekció, amelyben neves szobrászaink, mint Telcs Ede, ifj. Vastagh György, Markup Béla, Füredi Richárd, Lútpola Yrjö, Holló Barnabás, Bezerédi Gyula, Beszédes László, Damkó József, Gárdos Aladár, Zala György, Róna József, Sós Géza mintái után készült szobrok szerepelnek.

A karácsonyi vásár nyitva van hétköznapokon, hétfő kivételével, délelőtt 9-től esti 7 óráig, vasárnap délelőtt 9-től délután 1 óráig. Belépő-díj nincs.

A MŰHELY KIÁLLÍTÁSA AZ URÁNIÁBAN.

A Műhely művészek és iparművészek egyesülete állandó kiállítást szervez művészeti és iparművészeti tárgyakból az Uránia kigyóteri helyiségekben, mely december hó 12-én nyílik meg. Célja az, hogy az iparos és művész egy megbízható és állandó kereskedelmi központban álljon a közönség rendelkezésére, ahol egyrészt kész produktumokat talál egybegyűjtve, másrészt pedig a kívánságának megfelelő rendeléseket fogantatosíthatja. Csatlakoztak e szervezethez az orsz. magy. iparművészeti iskola gödöllői szőnyegszövő telepe, az igazságügyminisztérium felügyelete alatt álló kassai iparművészeti műhelyek, a herendi porcellángyár, a korondi agyagipar-intézet, az éremkedvelők egyesülete stb. S tárgyalás folyik más létező iparművészeti telepek csatlakozása és életre keltése érdekében is. A műhely tagjainak alkotásai csupán itt kerülnek kiállításra. E tekintetben kivételt képez az Iparművészeti Társulat, amelynek kiállításain nemcsak együttesen, de külön-külön is szerepelhetnek. Elismerni kívánja ez által a Műhely a Társulatot, mint a hazai iparművészeti törekvések legfelsőbb fórumát, másrészt pedig jelezni

A BERLINI HOHENZOLLERN-KUNSTGEWERBEHAUS, IELMEZBABA-KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN RAJZA.